

Людмила Чередник

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

Полтава, Україна

РОЛЬ БІБЛІОТЕК У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

У статті розглядається функціональні завдання бібліотек у сучасному інформаційному просторі.

Ключові слова: бібліотека, інформаційні технології.

В статье рассматриваются функциональные задачи библиотек в современном информационном пространстве.

Ключевые слова: библиотека, информационные технологии.

The article discusses the functional tasks of libraries in modern information space.

Keywords: library, information technology.

У процесі розвитку людського суспільства бібліотеки були завжди ваговою соціальною інституцією, що традиційно займалася збиранням, зберіганням й наданням доступу до книг. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» подає таке визначення: «бібліотека — інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки» [5].

Як відомо, бібліотеки виконували різні функціональні завдання, серед яких значне місце відводилося соціально-комунікаційним функціям: культурно-просвітній, освітній, ідеологічній тощо.

Глобальні зміни, що відбуваються в галузі сучасних інформаційно - комунікаційних технологій, неминуче впливають на суспільне в цілому й окремі його ділянки – науку, культуру, освіту. Тому стає очевидним, що бібліотека як соціальна структура не може не відчувати на собі соціальних вплив і залишатися незмінною.

У сучасних бібліотеках широко застосовуються новітні технології, які сприяють формуванню відкритої інформації, пропонують безліч можливостей у контексті сучасних підходів до реалізації принципів публічного доступу до інформації.

Це стосується і бібліотек вищого навчального закладу, що є одним з основних комунікативних каналів, які забезпечують зберігання й використання величезних інформаційних ресурсів.

Нині якість освіти, і вищої зокрема, уже неможлива без високого рівня інформаційної культури як студентів, так і викладачів, бібліотекарів. Часте оновлення навчальних програм, упровадження нових технологій навчання – такими є реалії сучасного навчання.

Головним, на думку дослідників, сьогодні «залишається вміння швидко реагувати на зміни в інформаційному просторі, критично мислити, шукати і переробляти необхідну інформацію [1, 181].

Виховання інформаційної культури користувачів потребує не тільки застосування відомих методик та програм, але й використання інноваційних технологій, які стали вже звичними у сучасному виші (наприклад, мультимедійні лекції, презентації тощо). Сьогодення вимагає від бібліотекаря нових професійних навичок, серед яких слід назвати такі, як: вміння працювати з комп'ютером і різними пошуковими системами в мережі Інтернет, великого значення надається знанню іноземної мови.

Вузівські бібліотеки нині широко оснащуються доступом до мережі Інтернет та Wi-Fi, яка є додатковим помічником для роботи в навчальній та науковій сфері. Саме працівники бібліотеки мають чудову нагоду направити студента користувати соціальними мережами не лише для розваг, а й в освітніх цілях.

Сьогодні досить часто говорять про те, що експансія інформаційних технологій, особливо серед молоді, призводить до деякого духовного зубожіння. Інтернет деякою мірою витісняє книгу, яка є не лише паперовим носієм інформації, а символом знання, культури. Цю тенденцію слід змінювати, насамперед в умовах нестабільності економічних і соціокультурних реалій життя.

На нашу думку, значна роль у цьому процесі має належати саме бібліотеці. Згадаймо, що з найдавніших часів бібліотеки вважалися справжнім храмом, де зберігається не тільки людська мудрість, а й духовність. Недарма у давнину їх називали «аптекою для душі». Тому на сучасному етапі, окрім інформаційного забезпечення, бібліотека продовжує відіравати важливу роль у духовному вихованні студентської молоді.

У Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка ця проблема вирішується спільними зусиллями працівників бібліотеки і викладачів кафедри українознавства, культури та документознавства. Ось уже три роки діє «Літературна вітальня», засідання якої присвячені знайомству з творчою спадщиною відомих світових майстрів красного письменства.

Студенти разом з викладачами і бібліотекарями готують музично-літературні композиції, вистави, читацькі конференції, присвячені письменникам-ювілярам. Серед найбільш майстерних заходів слід назвати музично-літературні композиції «Я вибрала Долю собі сама...» (до ювілею Ліни Костенко), «Шевченко і сучасники» (до 200-річчя Кобзаря), «Путь Мастера» (присвячено М.Булгакову), читацька конференція «Живе слово Леоніда Бразова» (до 90-річчя від дня народження письменника-полтавця) та інші. У підготовці і проведенні цих заходів із великим задоволенням беруть участь не лише студенти гуманітарного факультету, а й технічних напрямів вишу. Виховний аспект цієї роботи полягає у формуванні такої особистої позиції студента, яка характеризується високою культурою морально-етичних цінностей, орієнтацією на збагачення духовного світу, виховання позитивних установок, усунення шкідливих звичок, які виступають основою асоціальної поведінки. Як бачимо, у нашому вузі на практиці досить повно розкривається одне з головних призначень бібліотек ВНЗ – через книгу сприяти комплексному вирішенню завдань гармонійного розвитку молоді, бути осередком духовного спілкування, творчої та інтелектуальної діяльності і дозвілля студентів.

Безумовно, саме життя вимагає від бібліотек якісно нового підходу до своєї діяльності. Не можна не погодитися зі слова відомого англійського письменника-фантаста Ніла Геймана, який у своїй лекції «Чому наше майбутнє залежить від читання?» висловив цікаві думки про бібліотеки та їхню роль у суспільстві. Він писав: «Бібліотеки – це свобода. Свобода читати, свобода спілкуватися. Це освіта, яка не закінчується в той день, коли ми покидаємо школу чи університет, це дозвілля, це притулок і доступ до інформації. Бібліотеки – це місця, куди люди приходять за інформацією. Бібліотекарі можуть допомогти людям орієнтуватися у світі. Бібліотеки – це ворота у майбутнє. Якщо ви не цінуєте бібліотеки, значить, ви не цінуєте інформацію, культуру та мудрість. Ви заглушаєте голоси минулого і шкодите майбутньому» [4].

На нашу думку, бібліотека має стати для людей різного віку не лише скарбницею знань, а й осередком культури взагалі. Можливо, слід змінити форми роботи у цьому закладі. Наприклад, дозволити популярний зараз відкритий доступ до книжкових полиць (звичайно, лише літератури певного напрямку, рідкісні книги потребують особливих умов зберігання і користування), вільного використання Інтернету, можливості поспілкуватися з друзями (можливо, це має бути окрема невелика кімната) тощо. Безумовно, це лише наші роздуми і варіантів осучаснення давнього закладу може бути безліч. Але очевидно одне: у бібліотеці має панувати така атмосфера, щоб

людині хотілося туди прийти, кожен міг би одержати необхідну йому інформацію. Незмінним повинно бути прагнення працівників бібліотеки до самовдосконалення, поповнення свого інформаційного багажу у такому обов'язі, щоб вільно забезпечити ним відвідувачів різного віку й уподобань.

Література

1. Балагура О. Змістовні та технологічні особливості виховання духовної культури студентів вищих навчальних закладів / Олена Балагура // Освіта і управління. – 2011. – № 2-3. – С. 180-182.
2. Вобленко Ю. Інформаційна культура в працях провідних бібліотекознавців та бібліографознавців / Ю. Вобленко // Вісник книжкової палати. – 1999. – № 2. – С. 7-8.
3. Дригайло С. В. Формирование информационной культуры пользователей и сотрудников библиотек / С. В. Дригайло // Научные и технические библиотеки. – 2011. – № 1. – С. 79-88.
4. Гейман Н. Чому наше майбутнє залежить від читання? – [Електронний ресурс] / Н.Гейман – Режим доступу: www.adme.ru/.../pochemu-nashebodushee-zavisit-ot-chteniya-579605/ – Заголовок з екрану.
5. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua – Заголовок з екрану.
6. Оболенська Т. Нова парадигма виховної роботи в університеті / Тетяна Оболенська // Вища школа. – 2011. – № 12. – С. 66-73.